

II Liceum Ogólnokształcące w Sanoku

**PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z HISTORII
POZIOM PODSTAWOWY**

I Podstawy prawne PSO.

- Ustawa o systemie oświaty
- Podstawa programowa
- Rozporządzenie MENiS dotyczące zasad oceniania, klasyfikowania i promowania
- Statut szkoły
- Wewnątrzszkolny system oceniania
- Program wychowawczy szkoły

II CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE:

I. Chronologia historyczna:

– uczeń porządkuje i synchronizuje fakty z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych, dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń, a także ciągłość procesów historycznych.

II. Analiza i interpretacja historyczna:

– uczeń analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epoki, uświadamia sobie zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego, rozpoznaje rodzaje źródeł, ocenia ich przydatność do wyjaśniania problemów historycznych, dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz rozmaite możliwości interpretacji historii i ich przyczyny.

III. Tworzenie narracji historycznej:

– uczeń tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym, dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego, selekcjonuje i hierarchizuje oraz łączy informacje pozyskane z różnych źródeł.

III TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE:

1. Europa i świat po I wojnie światowej.

Uczeń:

- 1.1. opisuje następstwa wojny, dzieli je na polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturowe,
- 1.2. wyjaśnia cele powołania i charakter Ligi Narodów,
- 1.3. tłumaczy politykę mocarstw wobec Niemiec po zakończeniu I wojny światowej.

2. Odrodzenie państwa polskiego po I wojnie światowej.

Uczeń:

- 2.1. opisuje odrodzenie państwa polskiego, jego granice i sąsiadów,
- 2.2. przedstawia i ocenia postanowienia traktatu wersalskiego dotyczące Polski,
- 2.3. porównuje cele i skutki powstania wielkopolskiego oraz trzech powstań śląskich, wyjaśnia przyczyny i opisuje następstwa wojny polsko-bolszewickiej,
- 2.4. charakteryzuje ustrój polityczny II Rzeczypospolitej na podstawie konstytucji marcowej z 1921 r.,
- 2.5. wskazuje czynniki utrudniające proces integracji odrodzonego państwa polskiego,
- 2.6. wyjaśnia cele i skutki reformy W. Grabskiego,
- 2.7. ocenia wkład J. Piłsudskiego i R. Dmowskiego w odbudowę państwa polskiego.

3. Kryzys demokracji w Europie Zachodniej.

Uczeń:

- 3.1. przedstawia okoliczności oraz następstwa dojścia do władzy B. Mussoliniego i A. Hitlera,
- 3.2. porównuje faszyzm z nazizmem, uwzględniając kwestie organizacji państwa, ideologii oraz polityki wobec społeczeństwa,
- 3.3. omawia i ocenia politykę państw europejskich wobec Hitlera, wskazuje jej uwarunkowania.

4. System totalitarny w ZSRR.

Uczeń:

- 4.1. opisuje okoliczności dojścia do władzy J. Stalina,
- 4.2. opisuje zmiany polityczne, społeczne i gospodarcze w ZSRR po dojściu do władzy Stalina, z uwzględnieniem uprzemysłowienia kraju, kolektywizacji rolnictwa wraz z jej następstwami (wielki głód) i wielkiej czystki,
- 4.3. porównuje totalitarne systemy hitlerowskich Niemiec i stalinowskiego Związku Radzieckiego.

5. Kryzys demokracji parlamentarnej w Polsce.

Uczeń:

- 5.1. wyjaśnia przyczyny i skutki przewrotu majowego,
- 5.2. porównuje główne postanowienia konstytucji marcowej z 1921 i konstytucji kwietniowej z 1935 r.,

5.3. wymienia charakterystyczne cechy rządów sanacji, wskazuje różnice między demokracją parlamentarną a rządami autorytarnymi,

5.4. opisuje główne kierunki polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej.

6. Gospodarka i społeczeństwo II Rzeczypospolitej.

Uczeń:

6.1. przedstawia strukturę społeczną, narodowościową i wyznaniową odrodzonego państwa polskiego, dostrzega przyczyny konfliktów społecznych i narodowościowych,

6.2. porównuje przejawy kryzysu gospodarczego na świecie i w Polsce, wskazuje jego specyficzne cechy,

6.3. opisuje osiągnięcia gospodarcze w II Rzeczypospolitej, w tym budowę portu w Gdyni i utworzenie Centralnego Okręgu Przemysłowego,

6.4. omawia główne osiągnięcia z dziedziny kultury i nauki w II Rzeczypospolitej.

7. II wojna światowa.

Uczeń:

7.1. wyjaśnia polityczne, społeczne i gospodarcze przyczyny wybuchu II wojny światowej,

7.2. omawia położenie międzynarodowe Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej,

7.3. ocenia konsekwencje zawarcia paktu Ribbentrop-Mołotow,

7.4. sytuuje w czasie i przestrzeni etapy oraz fronty II wojny światowej, wskazuje jej momenty przełomowe,

7.5. przedstawia przyczyny i skutki Holokaustu, opisuje przykłady oporu ludności żydowskiej,

7.6. przedstawia okoliczności powstania koalicji antyfaszystowskiej, porównuje postanowienia konferencji w Teheranie, Jałcie i Poczdamie,

7.7. omawia bezpośrednie skutki II wojny światowej, dzieląc je na polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe, z uwzględnieniem przesiedleń ludności w środkowej Europie.

8. Ziemie polskie pod dwiema okupacjami.

Uczeń:

8.1. porównuje cele oraz metody polityki niemieckiej i radzieckiej w okupowanej Polsce,

8.2. opisuje strukturę polityczną i wojskową oraz działalność Polskiego Państwa Podziemnego, ocenia historyczną rolę Armii Krajowej,

8.3. wyjaśnia przyczyny i opisuje skutki wybuchu powstania warszawskiego, ocenia postawę aliantów i Związku Radzieckiego wobec tego zrywu,

8.4. analizuje zmiany terytorialne, straty ludnościowe, kulturowe i materialne Polski poniesione w następstwie II wojny światowej.

9. Sprawa polska w czasie II wojny światowej.

Uczeń:

9.1. przedstawia okoliczności powstania oraz działalność polskiego rządu na uchodźstwie,

9.2. omawia udział Polaków w wysiłku militarnym aliantów, sytuuje w czasie i przestrzeni działania wojsk polskich na różnych frontach wojny,

9.3. ocenia politykę mocarstw wobec sprawy polskiej w czasie II wojny światowej.

10. Świat po II wojnie światowej.

Uczeń:

10.1. wyjaśnia przyczyny i skutki rozpadu koalicji antyhitlerowskiej, opisuje początki zimnej wojny,

10.2. opisuje okoliczności oraz ocenia skutki powstania NRD i RFN,

10.3. charakteryzuje sojusze polityczno-militarne NATO i Układu Warszawskiego, sytuuje je na mapie,

10.4. wymienia państwa pozostające w strefie wpływów ZSRR, przedstawia wydarzenia na Węgrzech w 1956 r. i w Czechosłowacji w 1968 r.,

10.5. opisuje proces dekolonizacji oraz ocenia jego następstwa, uwzględniając rolę ONZ,

10.6. wyjaśnia znaczenie soboru watykańskiego II dla przemian w Kościele katolickim w 2. poł. XX w.,

10.7. omawia konflikty zimnej wojny, w tym wojny w Korei, Wietnamie i Afganistanie oraz kryzys kubański, uwzględnia rolę ONZ,

10.8. wyjaśnia przyczyny i charakter konfliktu bliskowschodniego,

10.9. omawia przemiany w Chinach po II wojnie światowej,

10.10. opisuje, wyjaśnia i ocenia przemiany polityczne i społeczno-gospodarcze w ZSRR w latach 1945–1991,

10.11. charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne w Europie Środkowo-Wschodniej w 1989 r.,

10.12. opisuje zmiany kulturowe i społeczne na świecie po II wojnie światowej,

10.13. przedstawia cele i główne etapy rozwoju Unii Europejskiej.

11. Polska w systemie komunistycznym.

Uczeń:

- 11.1. wyjaśnia okoliczności przejścia władzy w Polsce przez komunistów,
- 11.2. omawia system represji stalinowskich w Polsce, ocenia jego skutki,
- 11.3. przedstawia realia gospodarcze i społeczne w PRL-u,
- 11.4. porównuje przyczyny i skutki kryzysów z 1956 r., 1968 r., 1970 r. oraz 1976 r.,
- 11.5. ocenia polityczną i społeczną rolę Kościoła katolickiego w PRL-u.

12. Rozkład systemu komunistycznego w Polsce – polska droga do suwerenności.

Uczeń:

- 12.1. wyjaśnia znaczenie pontyfikatu Jana Pawła II dla przemian politycznych w Polsce,
- 12.2. wyjaśnia przyczyny i skutki wydarzeń sierpniowych z 1980 r., ocenia rolę Solidarności w przemianach politycznych i ustrojowych w kraju,
- 12.3. przedstawia okoliczności wprowadzenia i następstwa stanu wojennego,
- 12.4. wymienia i tłumaczy najważniejsze postanowienia okrągłego stołu,
- 12.5. charakteryzuje przemiany polityczne, społeczno-gospodarcze i kulturowe po 1989 r.,
- 12.6. przedstawia okoliczności i ocenia znaczenie wstąpienia Polski do NATO oraz Unii Europejskiej.

IV CELE KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA

A. Cele kształcenia

1. W zakresie wiedzy:

- sytuowanie wydarzeń i procesów w czasie oraz przestrzeni, wskazywanie faktów i procesów kształtujących współczesność,
- wskazywanie roli jednostek w kształtowaniu wydarzeń XX w.,
- poznawanie dziejów swojej „małej ojczyzny” na tle wydarzeń i procesów zachodzących w Polsce i na świecie.

2. W zakresie umiejętności:

- analizowanie przyczyn i skutków wydarzeń oraz procesów historycznych,
- czerpanie wiedzy z analizy map i planów,
- rozróżnianie typów źródeł historycznych,
- kształtowanie umiejętności krytycznej analizy źródeł historycznych,
- odróżnianie faktów od opinii, wypracowywanie obiektywnej oceny wydarzeń i procesów historycznych,
- łączenie informacji z różnych dziedzin nauki,
- przygotowywanie wypowiedzi publicznych,
- dokonywanie samodzielnej oceny wydarzeń i procesów historycznych,
- przedstawianie wydarzeń i procesów historycznych w porządku przyczynowo-skutkowym,
- hierarchizowanie wydarzeń i procesów historycznych,
- poszukiwanie i selekcja źródeł informacji.

3. W zakresie świadomości historycznej (rozumienia wydarzeń i procesów historycznych):

- rozumienie pojęć historycznych i posługiwanie się nimi,
- dostrzeganie różnorodności kulturowej współczesnego świata,
- zauważanie związków między historią regionu, Polski i Europy,
- ocenianie zjawisk historycznych, wydarzeń współczesnych, procesów kulturowych, społecznych, gospodarczych i politycznych, porządkowanie wiedzy zgodnie z procesem historycznym,
- nabywanie umiejętności wykorzystywania wiadomości historycznych przy analizie wydarzeń współczesnych, procesów kulturowych, społecznych, gospodarczych oraz politycznych

B. Cele wychowania:

- kształtowanie postaw patriotycznych,
- utrwalanie szacunku do symboli narodowych,
- kształtowanie przywiązania do swojej „małej ojczyzny”,
- doskonalenie umiejętności pracy w zespole,
- rozwijanie szacunku wobec dokonań poprzednich pokoleń,
- pogłębianie postaw obywatelskich,
- kształtowanie postaw solidarności.

V CELE OCENIANIA

- diagnozowanie osiągnięć dydaktycznych ucznia
- obserwowanie rozwoju ucznia
- dostarczanie informacji zwrotnej głównym podmiotom

- wspieranie rozwoju
- rozbudzanie motywacji uczenia się
- uczenie systematyczności, organizowanie uczenia się
- kształtowanie obrazu samego siebie
- uświadomienie oceny jako elementu rzeczywistości
- uczenie umiejętności oceny, korzystania z niej
- wdrażanie do samooceny
- sprawdzanie wiadomości i umiejętności
- przygotowanie do „zdrowej rywalizacji”
- wdrażanie do przestrzegania norm, zasad funkcjonujących w różnych organizacjach
- rozpoznawanie uzdolnień, zainteresowań, predyspozycji
- psychiczne wzmacnianie ucznia, wskazywanie jego mocnych stron
- niwelowanie stresu, lęku, agresywnych zachowań

VI Opis założonych osiągnięć ucznia

TEMAT LEKCJI	UCZEŃ:
ROZDZIAŁ I: ŚWIAT PO I WOJNIE ŚWIATOWEJ	
1. System wersalski	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: system wersalski, demilitaryzacja, reparacje wojenne, Liga Narodów, Republika Weimarska, plebiscyt – wymienia wydarzenia związane z latami: 1919 r., 1920 r. – omawia działalność postaci: Thomasa Woodrowa Wilsona, Davida Lloyd George’a, Georges’a Clemencea – wskazuje na mapie: państwa nowo powstałe po I wojnie światowej, zmiany granic Niemiec po I wojnie światowej, strefę zdemilitaryzowaną, tereny plebiscytowe, Paryż, Genewę – prezentuje główne założenia polityki USA, Francji i Wielkiej Brytanii na konferencji paryskiej – określa skutki polityczne, gospodarcze i militarne traktatu wersalskiego dla Niemiec – podaje przyczyny niezadowolenia Niemiec z ustalonych zasad traktatu wersalskiego – przedstawia i ocenia postanowienia traktatu wersalskiego dotyczące Polski – tłumaczy, w jakim celu powstała Liga Narodów – wymienia przykłady zawiązywania się nowych sojuszy politycznych i polityczno-wojskowych między państwami Europy po zakończeniu I wojny światowej
2. Odbudowa powojenna i wielki kryzys	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: wielki kryzys gospodarczy, czarny czwartek, mniejszość narodowa, inflacja, autorytaryzm, totalitaryzm, nacjonalizm, asymilacja, rządy parlamentarno-gabinetowe – wymienia wydarzenia związane z datami: 1919, październik 1929, 1933 – omawia działalność Franklina Delano Roosevelta – podaje przyczyny wielkiego kryzysu gospodarczego – przedstawia najważniejsze skutki wielkiego kryzysu – opisuje strukturę Ligi Narodów – charakteryzuje wpływ małego traktatu wersalskiego na sytuację polityczno-społeczną Europy Środkowej – określa wzrost nastrojów nacjonalistycznych w Europie wpływających na ustanawianie reżimów autorytarnych i totalitarnych – wymienia kraje europejskie, które w okresie międzywojennym nie doświadczyły kryzysu demokracji
3. Kryzys demokracji w Europie	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: ustrój, ideologia, faszyzm, marsz na Rzym, pucz, nazizm (narodowy socjalizm), NSDAP, duce, Führer, antysemityzm, eugenika, indoktrynacja, „noc długich noży”, „noc kryształowa”, ustawy norymberskie, propaganda, SS, Gestapo, Wehrmacht – wymienia wydarzenia związane z latami: 1919 r., 1922 r., 1925 r., 1929 r., 1933 r. – omawia działalność postaci: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera – wskazuje na mapie: Włochy, Niemcy – przedstawia genezę i specyficzne cechy włoskiego faszyzmu i niemieckiego nazizmu – charakteryzuje i porównuje funkcje państwa w systemie faszystowskim i nazistowskim – porównuje faszyzm z nazizmem, uwzględniając kwestie organizacji państwa, ideologii oraz polityki wobec społeczeństwa
4. ZSRR w okresie międzywojennym	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: WKP(b), stalinizm, kułak, kolektywizacja, industrializacja, łagry, sowchoz, kołchoz, gospodarka planowa, NKWD, kult jednostki, Wielki Głód, wielka czystka, gospodarka planowa – wymienia wydarzenia związane z latami: 1922 r., 1924 r., 1932–1933, 1936–1938 – omawia działalność postaci: Włodzimierza Lenina, Józefa Stalina

	<ul style="list-style-type: none"> – podaje genezę i podstawowe cechy stalinizmu – opisuje funkcje państwa w systemie stalinowskim – charakteryzuje warunki pracy w ZSRR – określa główne cele radzieckiej polityki zagranicznej – przedstawia podobieństwa i różnice systemów demokratycznych, autorytarnych i totalitarnych w Europie
5. Kultura okresu międzywojennego	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: emancypacja, mass media, kultura masowa, „bunt mas”, egalitaryzm – omawia dokonania postaci: Zygmunta Freuda, Walta Disneya, Charliego Chaplina – przedstawia przyczyny kryzysu tradycyjnej rodziny – wymienia przełomowe osiągnięcia techniki – podaje przyczyny powstania kultury masowej – charakteryzuje wpływ mass mediów na postawę społeczeństwa – wyjaśnia związki ideologii politycznych z przykładami osiągnięć artystycznych i architektonicznych
6. Świat na drodze ku wojnie	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: exposé, militaryzacja, pakt antykominternowski, Anschluss, protektorat, aneksja, państwa osi – wymienia wydarzenia związane z datami: 1935–1936, marzec 1936 r., 1936–1939, marzec 1938 r., wrzesień 1938 r., marzec 1939 r. – omawia działalność postaci: Adolfa Hitlera, Benito Mussoliniego, Józefa Stalina, Francisca Franco, Neville’a Chamberlaina, Édouarda Daladiera – wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie i na świecie w latach 30. XX w., stolice państw osi (Berlin, Rzym, Tokio) – podaje czynniki polityczne, społeczne i gospodarcze wpływające na genezę II wojny światowej – objaśnia związki między przemianami ideowymi a wydarzeniami politycznymi – charakteryzuje główne przyczyny militarystycznej polityki Japonii – przedstawia najważniejsze założenia polityki Wielkiej Brytanii i Francji w przededniu II wojny światowej – omawia główne założenia agresywnej polityki Włoch, Niemiec, Japonii i ZSRR – określa uwarunkowania polityki państw europejskich wobec Hitlera
ROZDZIAŁ II: II RZECZPOSPOLITA	
1. Odrodzenie Rzeczy-pospolitej	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Rada Regencyjna, Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej, Komitet Narodowy Polski, Tymczasowy Naczelnik Państwa, unifikacja – wymienia wydarzenia związane z datami: 7 listopada 1918 r., 11 listopada 1918 r., 18 listopada 1918 r., 28 czerwca 1919 r., lipiec 1920 r., 3 maja 1921 r. – omawia i ocenia rolę Józefa Piłsudskiego oraz Romana Dmowskiego w odbudowie państwa polskiego – wskazuje na mapie pierwsze ośrodki polskiej władzy na ziemiach Polski – przedstawia genezę odzyskania niepodległości przez Polskę w 1918 r. – określa przyczyny przejęcia władzy w Polsce przez Józefa Piłsudskiego – tłumaczy, z czego wynikały trudności w unifikacji ziem polskich – wyjaśnia wpływ państw ententy na politykę Polski
2. Walki o granicę wschodnią	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: koncepcja inkorporacyjna, koncepcja federacyjna, linia Curzona, Orleńa Lwowskie, Bitwa Warszawska, bunt Żeligowskiego – wymienia wydarzenia związane z datami: 1919 r., sierpień 1920 r., 1921 r. – wskazuje na mapie: tereny kształtującej się II Rzeczypospolitej, Rosję Radziecką, Wilno, Lwów, Kijów, linię Curzona, przebieg granicy wschodniej II Rzeczypospolitej – prezentuje dwie koncepcje polskiej granicy wschodniej Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego – określa główne przyczyny i etapy konfliktu polsko-bolszewickiego – charakteryzuje politykę państw ententy wobec wojny polsko-bolszewickiej – omawia znaczenie Bitwy Warszawskiej 1920 r. – przedstawia postanowienia traktatu ryskiego z 1921 r.
3. Walka o zachodnią i południową granicę	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Bazar, Rada Ambasadorów, POW, Wolne Miasto Gdańsk – wymienia wydarzenia związane z datami: grudzień 1918 r. – luty 1919 r., luty 1920 r., lipiec 1920 r., 1919–1921, marzec 1921 r. – wskazuje na mapie: granice przyznane Polsce na mocy traktatu wersalskiego oraz tereny plebiscytowe – omawia przyczyny i skutki powstania wielkopolskiego – podaje decyzje, jakie zapadły na mocy traktatu wersalskiego dla sprawy polskiej – przedstawia główne przyczyny, przebieg i najważniejsze skutki powstań śląskich
4. Rządy parlamentarne	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: mała konstytucja, konstytucja marcowa, reforma walutowa – wymienia wydarzenia związane z datami: 22 listopada 1918 r., 17 marca 1921 r. – omawia działalność postaci: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Gabriela Narutowicza,

	<p>Stanisława Wojciechowskiego, Władysława Grabskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje uprawnienia Naczelnika Państwa Polskiego – przedstawia założenia ustrojowe konstytucji marcowej – charakteryzuje zjawisko hiperinflacji w Polsce – podaje cele i skutki reform Władysława Grabskiego – charakteryzuje z wykorzystaniem źródeł statystycznych oraz kartograficznych podział narodowościowy i wyznaniowy ludności II Rzeczypospolitej
5. Zamach majowy i rządy sanacji	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: partyjniactwo, zamach majowy, piłsudczycy, sanacja, nowela sierpniowa, wybory brzeskie, proces brzeski, konstytucja kwietniowa – wymienia wydarzenia związane z datami: 12 maja 1926 r., 1930 r., 1932 r., 23 kwietnia 1935 r. – omawia działalność postaci: Józefa Piłsudskiego, Ignacego Mościckiego, Edwarda Rydza-Śmigłego, Józefa Becka – podaje główne przyczyny zamachu majowego – opisuje przebieg i bezpośrednie skutki zamachu majowego – przedstawia poglądy Józefa Piłsudskiego dotyczące polityki wewnętrznej i ustroju Polski – prezentuje przykłady łamania zasad demokracji w czasach rządów sanacji – charakteryzuje najważniejsze założenia konstytucji kwietniowej i wymienia zmiany w stosunku do konstytucji marcowej – porównuje zakres władzy prezydenta w konstytucji marcowej i kwietniowej
6. Kultura i gospodarka II Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: powszechny obowiązek szkolny, Polska A i B, magistrała węglowa, Centralny Okręg Przemysłowy – wskazuje na mapie: granice II Rzeczypospolitej, obszar Polski A i B, Kresy Wschodnie, Galicję, Warszawę, Łódź, Górny Śląsk, Gdynię, zasięg przestrzenny Centralnego Okręgu Przemysłowego – omawia na przykładach uczonych i twórców dokonania polskiej nauki i kultury okresu międzywojennego w dziedzinach: matematyki, filozofii, socjologii, literatury, malarstwa, architektury, muzyki, teatru i kinematografii – charakteryzuje stan szkolnictwa powszechnego i wyższego w II Rzeczypospolitej – wymienia czynniki wpływające na utrudnienia rozwoju gospodarczego II Rzeczypospolitej – przedstawia główne założenia reform Eugeniusza Kwiatkowskiego i ocenia ich realizację – wymienia najważniejsze nurty w kulturze i sztuce obecne w środowisku polskich artystów w okresie międzywojennym – porównuje sytuację ekonomiczną Polski z innymi regionami Europy i świata, uwzględniając okoliczności kryzysu gospodarczego w 1923 r. i 1929 r. – opisuje wiodące nurty w polskiej kulturze i sztuce
7. Polityka zagraniczna II Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: polityka równowagi i „równych odległości”, wojna prewencyjna, – wymienia wydarzenia związane z datami: 1922 r., 1925 r., 1932 r., 1934 r. – omawia działania postaci: Józefa Piłsudskiego, Józefa Becka – wskazuje na mapie sąsiadów II Rzeczypospolitej – ocenia znaczenie traktatów w Rapallo i Locarno dla Polski na tle sytuacji międzynarodowej – charakteryzuje relacje Polski z Niemcami oraz ZSRR w okresie międzywojennym
8. Polska w przededniu II wojny światowej	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: sojusz gwarancyjny, „korytarz eksterytorialny”, pakt Ribbentrop-Mołotow – wymienia wydarzenia związane z datami: 5 maja 1939 r., 23 sierpnia 1939 r. – omawia działania postaci: Józefa Becka, Joachima von Ribbentropa, Władysława Mołotowa – przedstawia główne założenia polskiej polityki zagranicznej za czasów ministra Józefa Becka – wyjaśnia źródła napięć między Polską a jej sąsiadami – wymienia sojuszników Polski w przededniu II wojny światowej – charakteryzuje postanowienia paktu Ribbentrop-Mołotow i ocenia jego znaczenie
ROZDZIAŁ III: II WOJNA ŚWIATOWA	
1. Kampania polska	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: „Fall Weiss”, blitzkrieg (wojna błyskawiczna), Schleswig-Holstein, bitwa graniczna, „dziwna wojna”, internowanie – wymienia wydarzenia związane z datami: 1 września 1939 r., 17 września 1939 r., 5 października 1939 r. – omawia działania postaci: Adolfa Hitlera, Józefa Stalina, Ignacego Mościckiego, Edwarda Rydza-Śmigłego, Stefana Starzyńskiego – wskazuje na mapie: Gdańsk, Westerplatte, Hel, Bzurę, Wisłę, Narew, Bug, San, Kock, Rumunię, kierunki uderzeń armii niemieckiej i radzieckiej – korzystając z różnych źródeł, przedstawia stosunek sił ZSRR, Niemiec i Polski – prezentuje główne etapy kampanii polskiej – opisuje przykłady bohaterstwa polskich żołnierzy – omawia decyzje polityczne władz II Rzeczypospolitej na tle wydarzeń militarnych podczas kampanii polskiej – wyjaśnia przyczyny klęski Polski we wrześniu 1939 r.

2. Podbój Europy przez Hitlera i Stalina	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: wojna zimowa, republiki bałtyckie, kolaboracja, państwo marionetkowe, Komitet Wolnej Francji, RAF, bitwa o Anglię – wymienia wydarzenia związane z datami: listopad 1939 r. marzec 1940 r., maj 1940 r., lipiec–październik 1940 r. – omawia działalność postaci: Józefa Stalina, Adolfa Hitlera, Benita Mussoliniego, Winstona Churchilla, Charles’a de Gaulle’a – przedstawia najważniejsze działania wojenne w Europie z lat 1939–1941 – wskazuje na mapie: kierunki agresji sowieckiej, niemieckiej i włoskiej, republiki bałtyckie, Skandynawię, Benelux, kanał La Manche, Paryż, Vichy, Londyn, Bałkany, obszary włączone do III Rzeszy i okupowane przez państwa osi – charakteryzuje cele polityki Hitlera i Stalina w Europie w latach 1939–1941 – wymienia główne przyczyny pokonania przez armię niemiecką Francji w 1940 r. – wymienia sojuszników państw osi, którzy przystąpili do współpracy w latach 1939–1941 – omawia sytuację militarną i polityczną Wielkiej Brytanii i krajów demokratycznych po klęsce Francji w 1940 r. – rozumie znaczenie zwycięstwa Wielkiej Brytanii i jej sojuszników w bitwie o Anglię
3. Wojna Niemiec z ZSRR	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: plan „Barbarossa”, wielka wojna ojczyzniana, lend-lease act – wymienia wydarzenia związane z datami: 22 czerwca 1941 r., 12 lipca 1941 r. – omawia działalność postaci: Adolfa Hitlera, Józefa Stalina, Georgija Żukowa – wskazuje na mapie przełomowe bitwy wojny Niemiec i ZSRR: Leningrad, Moskwa, Stalingrad, bitwę na Łuku Kurskim – analizuje powody zbliżenia Wielkiej Brytanii i USA do ZSRR oraz zawarcia traktatu radziecko-brytyjskiego – charakteryzuje stosunek ludności do okupanta na zajmowanych terenach przez Niemców, podaje przykłady podjęcia współpracy z Niemcami – opisuje podejście niemieckiego dowództwa do jeńców
4. Polityka okupacyjna Niemiec	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: ruch oporu, polityka rasowa, getto, „ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej”, szmalcownicy, Holokaust, obozy koncentracyjne, obozy pracy, obozy śmierci – wymienia wydarzenia związane z datą: 20 stycznia 1942 r., kwiecień 1943 r. – omawia rolę postaci: Adolfa Hitlera, Adolfa Eichmanna, Charles’a de Gaulle’a, Jana Karskiego, Franklina Delano Roosevelta, Janusza Korczaka – przedstawia założenia i metody polityki rasowej hitlerowców oraz metody jej realizacji – korzystając z różnych źródeł, omawia bilans Holokaustu – tłumaczy, jakimi sposobami ludność terenów okupowanych nosła pomoc Żydom – wymienia kraje, w których powstały rządy kolaborujące z Niemcami oraz kraje, gdzie rozwinął się ruch oporu
5. Wojna poza Europą	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: pakt trzech, wojna na Pacyfiku, wilcze stada – wymienia wydarzenia związane z datami: 7 grudnia 1941 r., 4–7 czerwca 1942 r., październik–listopad 1942 r. – omawia działalność postaci: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera, Franklina Delano Roosevelta, Dwighta Davida Eisenhowera – wymienia główne strony konfliktu oraz ich najważniejsze cele strategiczne – tłumaczy, na czym polegało strategiczne znaczenie poszczególnych rejonów, będących teatrem wojny
6. Droga do zwycięstwa	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: izolacjonizm, Karta atlantycka, Wielka Trójka, porządek jałtański, naloty dywanowe, taktyka „żabich skoków”, atak atomowy – wymienia wydarzenia związane z datami: 14 sierpnia 1941 r., 28 listopada – 1 grudnia 1943 r., 4–11 lutego 1945 r., 6 czerwca 1944 r., 24 kwietnia 1945 r., 6 i 9 sierpnia 1945 r., 8 maja 1945 r. – omawia działalność postaci: Józefa Stalina, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla, Harry’ego Trumana – wyjaśnia genezę powstania Wielkiej Koalicji – przedstawia przełomowe bitwy II wojny światowej w Europie w latach 1943–1945 i lokalizuje je na mapie – wskazuje miejsca obrad Wielkiej Trójki oraz określa podjęte wówczas decyzje
ROZDZIAŁ IV: POLACY PODCZAS II WOJNY ŚWIATOWEJ	
1. Okupowana Polska	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Generalne Gubernatorstwo, łapanka, volkslista, „gadzinówka”, deportacja, akcja AB, sowietyzacja – wymienia wydarzenia związane z datami: 28 września 1939 r., kwiecień–maj 1940 r., maj–czerwiec 1940 r. – omawia działalność postaci: Adolfa Hitlera, Hansa Franka, Józefa Stalina – wskazuje na mapie: tereny pod okupacją niemiecką i radziecką, miejsca zsyłek ludności polskiej w ZSRR, Katyń, Generalne Gubernatorstwo, Kraków, Warszawę, Radom, Lublin, obszary

	<p>włączone do III Rzeszy</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje główne cele niemieckiej i radzieckiej polityki okupacyjnej – podaje przykłady terroru radzieckiego i niemieckiego – omawia przebieg zbrodni katyńskiej – porównuje niemiecką i radziecką politykę okupacyjną wobec społeczeństwa polskiego
2. Władze polskie podczas II wojny światowej	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: rząd emigracyjny, Polskie Państwo Podziemne, Delegat Rządu RP na Kraj, Związek Walki Zbrojnej, Armia Krajowa, partyzantka, sabotaż, dywersja, układ Sikorski-Majski, armia Andersa, sprawa katyńska, katastrofa gibraltarska – wymienia wydarzenia związane z datami: 30 września 1939 r., 30 lipca 1941 r., 14 lutego 1942 r., 25 kwietnia 1943 r., 4 lipca 1943 r. – omawia działalność postaci: Władysława Raczkiewicza, Władysława Sikorskiego, Władysława Andersa, Stefana Grot-Roweckiego, Stanisława Mikołajczyka – wskazuje na mapie: Francję, Wielką Brytanię, ZSRR, Paryż, Londyn, Moskwę, Warszawę – przedstawia podstawowe fakty dotyczące powstania polskiego rządu emigracyjnego – charakteryzuje główne cele działania oraz najważniejsze akcje ZWZ, przekształconego w AK – prezentuje główne założenia układu Sikorski-Majski – opisuje okoliczności wyjścia z ZSRR Armii Polskiej gen. Władysława Andersa – wyjaśnia okoliczności i przyczyny zerwania przez ZSRR stosunków dyplomatycznych z polskim rządem emigracyjnym w Londynie – wymienia tworzące się w ZSRR i w kraju ośrodki przyszłych polskich władz komunistycznych
3. Społeczeństwo polskie pod okupacją	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: UPA, zsyłki – wymienia wydarzenia związane z datami: 28 września 1939 r., 19 kwietnia 1943 r. – omawia działalność postaci: Marka Edelmana, Ireny Sendlerowej – porównuje cele oraz metody polityki niemieckiej i radzieckiej w okupowanej Polsce – analizuje straty ludności żydowskiej na ziemiach polskich na podstawie różnych źródeł – charakteryzuje wydarzenia dotyczące powstania w getcie warszawskim
4. Powstanie warszawskie	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: akcja „Burza”, godzina „W”, rzuty – wymienia wydarzenia związane z datami: 1 sierpnia 1944 r., 2 października 1944 r. – omawia działalność postaci: Tadeusza Komorowskiego, Antoniego Chruściela, – przedstawia główne przyczyny wybuchu powstania – omawia sposób traktowania jeńców i ludności cywilnej przez obie strony konfliktu – prezentuje postawę wielkich mocarstw wobec powstania warszawskiego – opisuje skutki powstania warszawskiego
5. Polacy w koalicji anty-hitlerowskiej	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie, Armia Polska w ZSRR, Wojsko Polskie w ZSRR – wymienia wydarzenia związane z datami: 14 sierpnia 1941 r., 18 maja 1944 r. – omawia działalność postaci: Władysława Sikorskiego, Władysława Andersa – podaje miejsca najważniejszych bitew II wojny światowej z udziałem Polaków (walki o Narwik, bitwa o Anglię, oblężenie Tobruku, Monte Cassino, Arnhem) oraz wskazuje uczestniczące w nich polskie formacje wojskowe – opisuje problemy i sukcesy polskich formacji wojskowych w kontekście sytuacji polityczno-militarnej podczas II wojny światowej – ocenia udział Polaków w walkach na frontach II wojny światowej
ROZDZIAŁ V: POLSKA I ŚWIAT PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ	
1. Nowy podział świata	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: strefa okupacyjna, żelazna kurtyna, doktryna Trumana, plan Marshalla, zimna wojna, Karta Narodów Zjednoczonych, Rada Bezpieczeństwa ONZ, Pakt Północnoatlantycki, Zgromadzenie Ogólne ONZ, Powszechna deklaracja praw człowieka, zimna wojna – wymienia wydarzenia związane z datami: 1944–1948, 26 czerwca 1945 r., lipiec–sierpień 1945 r., marzec 1946 r., marzec 1947 r., 4 kwietnia 1949 r. – omawia działalność postaci: Józefa Stalina, Harry’ego Trumana, Winstona Churchilla, Clementa Atlee, George’a Marshalla – wskazuje na mapie: San Francisco, Nowy Jork, Poczdam, Berlin, strefy okupacyjne w Niemczech, zdobycze terytorialne ZSRR po II wojnie światowej – przedstawia bilans II wojny światowej odnośnie strat ludności i zniszczeń – wymienia najważniejsze postanowienia konferencji w Poczdamie – wyjaśnia genezę i opisuje początkową fazę zimnej wojny – omawia genezę powstania NATO – podaje nazwy najważniejszych państw, które przystąpiły do NATO
2. Początki władzy komunistów w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów i skrótów: Manifest PKWN, TRJN, Kresy Wschodnie, linia Curzona, Ziemie Odzyskane, repatrianci, akcja „Wisła”, proces szesnastu, PSL, referendum ludowe – wymienia wydarzenia związane z datami: 22 lipca 1944 r., 4–11 lutego 1945 r., czerwiec 1945 r., 30 czerwca 1946 r., 19 stycznia 1947 r.

	<ul style="list-style-type: none"> – omawia działalność postaci: Stanisława Mikołajczyka, Leopolda Okulickiego, Józefa Stalina, Bolesława Bieruta, Józefa Cyrankiewicza – wskazuje na mapie: granice Polski po II wojnie światowej, Odrę, Nysę Łużycką, linię Curzona, Ziemię Odzyskane, Kresy Wschodnie – określa kierunki powojennych przesiedleń ludności na ziemiach polskich – przedstawia najważniejsze etapy procesu przejmowania władzy w Polsce przez komunistów – podaje przejawy zależności powojennej Polski od ZSRR
3. Odbudowa powojenna	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: reforma rolna, nacjonalizacja przemysłu, kolektywizacja, gospodarka planowa, PGR, „wyciąg pracy” – wymienia wydarzenia związane z datami: 6 września 1944 r., 3 stycznia 1946 r., 1947–1949, 1950–1955 – omawia działalność postaci: Hilarego Minca, Bolesława Bieruta – korzystając z różnych źródeł, przedstawia bilans polskich strat wojennych w gospodarce – tłumaczy znaczenie dekretów o reformie rolnej oraz nacjonalizacji przemysłu – podaje założenia planów 3-letniego i 6-letniego – opisuje przyczyny i przebieg kolektywizacji w Polsce – wymienia przykłady gospodarczej zależności Polski od ZSRR
4. Polska w czasach stalinizmu	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: PZPR, PRL, stalinizm, socrealizm, Pałac Kultury i Nauki – wymienia wydarzenia związane z datami: 1948–1956, 15 grudnia 1948 r., 1952 r. – omawia działalność postaci: Bolesława Bieruta, Józefa Cyrankiewicza, Jakuba Bermana, Hilarego Minca, Władysława Gomułki, kard. Stefana Wyszyńskiego – podaje główne cechy ustroju politycznego Polski w okresie stalinowskim – przedstawia założenia konstytucji PRL z 1952 r. – opisuje rozwój socrealizmu w Polsce – przytacza przykłady terroru w czasach stalinowskich – wymienia przykłady świadczące o stalinizacji Polski – charakteryzuje stosunek komunistów do młodzieży
5. Niemcy po II wojnie Światowej	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: proces norymberski, denazyfikacja, Sojusznicza Rada Kontroli, strefy okupacyjne, Bizonia, Trizonia, blokada Berlina Zachodniego, most powietrzny, NRD, RFN, powstanie berlińskie, mur berliński – wymienia wydarzenia związane z datami: 17 lipca – 2 sierpnia 1945 r., czerwiec 1948 r., maj 1949 r., 20 września 1949 r., 7 października 1949 r., 12/13 sierpnia 1961 r. – omawia działalność postaci: Konrada Adenauera – wskazuje na mapie: podział Niemiec na strefy okupacyjne, terytorium RFN i NRD – przedstawia różnice w podejściu mocarstw do kwestii niemieckiej i podaje odpowiednie przykłady – tłumaczy genezę powstania dwóch państw niemieckich – opisuje okoliczności budowy muru berlińskiego
6. Koniec stalinizmu	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: odwilż, destalinizacja, tajny referat Chruszczowa, Układ Warszawski, powstanie węgierskie – wymienia wydarzenia związane z datami: 5 marca 1953 r., październik 1956 r. – omawia działalność postaci: Nikity Chruszczowa, Ławrientija Berii – charakteryzuje i porównuje sytuację społeczno-polityczną w ZSRR po zakończeniu II wojny światowej i po śmierci Stalina – wyjaśnia znaczenie śmierci Stalina dla przemiany stosunków międzynarodowych na świecie w latach 50. XX w. – przedstawia najważniejsze tezy referatu Chruszczowa na XX Zjeździe KPZR i konsekwencje ogłoszenia tego przemówienia – omawia cele i zadania sojuszu państw bloku wschodniego przystępujących do Układu Warszawskiego
7. Polski Październik	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: odwilż, frakcja partyjna, aparat bezpieczeństwa, poznański Czerwiec, polski Październik, destalinizacja, bikiniarze – wymienia wydarzenia związane z datami: 1953 r., czerwiec 1956 r., październik 1956 r. – omawia działalność postaci: Władysława Gomułki, kard. Stefana Wyszyńskiego, Konstantego Rokossowskiego – podaje przykłady odwilży w Polsce w latach 50. XX w. – wymienia problemy władzy komunistycznej w Polsce w połowie lat 50. XX w. – opisuje proces, który doprowadził do kryzysu w PZPR na tle rywalizacji o wpływy między grupami partyjnymi – wyjaśnia pośrednie i bezpośrednie przyczyny, które doprowadziły do wydarzeń poznańskiego Czerwca w 1956 r. – prezentuje okoliczności dojścia Władysława Gomułki do władzy na fali odwilży po śmierci Stalina – charakteryzuje zakończenia okresu odwilży w Polsce w kontekście ograniczenia wolności słowa

	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje dostrzegalne przejawy zmian kulturowych w Polsce w latach 50. XX w. w kontekście przemian w kulturze zachodniej
ROZDZIAŁ VI: POLSKA I ŚWIAT W II POŁOWIE XX WIEKU	
1. Droga ku Wspólnej Europie	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: plan Schumana, EWWiS, EWG, Euroatom, Komisja Europejska, Unia Europejska, Parlament Europejski, układ z Schengen, RWPG – wymienia wydarzenia związane z latami: 1951 r., 1957 r., 1992 r., 2004 r. – omawia działalność postaci: Winstona Churchilla, Jeana Monneta, Konrada Adenauera, Alcida De Gasperiego, Roberta Schumana – wskazuje na mapie państwa należące różnych do wspólnot europejskich – podaje przyczyny integracji europejskiej – przedstawia etapy tworzenia Unii Europejskiej
2. Daleki Wschód po II wojnie światowej	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Wielki skok, rewolucja kulturalna, czerwona książeczka, „brudna wojna”, azjatyckie tygrysy – wymienia wydarzenia związane z latami: 1949 r., 1950–1953 – omawia działalność postaci: Nikity Chruszczowa, Dwighta Eisenhowera, Johna F. Kennedy’ego, Leonida Breżniewa, Richarda Nixona, Mao Tse-tunga – wskazuje na mapie: Chiny, Tajwan, Japonię, Koreę Północną i Południową, Wietnam – opisuje przemiany w Chinach po II wojnie światowej – przedstawia główne założenia polityki zagranicznej ZSRR i USA – wymienia przykłady konfliktów mocarstw w czasie zimnej wojny – opisuje komunistyczne reżimy w Chinach, Korei Północnej, Wietnamie i Kambodży, uwzględniając szczególnie stosunek władzy do jednostki
3. Rozpad systemu kolonialnego	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: mocarstwa kolonialne, system kolonialny, dekolonizacja, Trzeci Świat, Rok Afryki, apartheid – wymienia wydarzenia związane z latami: 1947 r., 1960 r. – omawia działalność postaci: Nikity Chruszczowa, Dwighta Eisenhowera, Johna F. Kennedy’ego, Mahatmy Gandhiego, Nelsona Mandeli – przedstawia główne przyczyny dekolonizacji – charakteryzuje problemy krajów Trzeciego Świata – opisuje proces dekolonizacji w Indiach i Afryce
4. Konflikty na Bliskim Wschodzie	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Bliski Wschód, syjonizm, problem palestyński, wojna sześciodniowa, wojna Jom Kippur, Pustynna burza – wymienia wydarzenia związane z latami: 1948 r., 1956 r., 1967 r., 1973 r. – omawia działalność postaci: Dawida Ben Guriona, Jasera Arafata, Saddama Husajna – wskazuje na mapie: Izrael, Egipt, Jordanię, Liban, Syrię, Iran, Irak, Zatokę Perską – przedstawia rolę ONZ w konfliktach bliskowschodnich – podaje przyczyny i charakter konfliktu bliskowschodniego – przedstawia rolę światowych mocarstw w konflikcie na Bliskim Wschodzie
5. Blok wschodni w latach 60. i 70.	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: kryzys kubański, doktryna Breżniewa, praska wiosna, wyścig zbrojeń – wymienia wydarzenia związane z latami: 1953 r., 1956 r., 1961 r., 1968 r. – omawia działalność postaci: Nikity Chruszczowa, Jurija Andropowa, Leonida Breżniewa, Jurija Gagarina, Johna F. Kennedy’ego, Fidela Castro, Aleksandra Dubczeka, Ronalda Reagana – wskazuje na mapie: Egipt, Węgry, Berlin, Kubę, Wietnam, Afganistan, Czechosłowację – przedstawia różne płaszczyzny konfliktów i zbliżeń między ZSRR i USA – podaje główne założenia polityki zagranicznej ZSRR i USA – opisuje objawy kryzysu USA w latach 60 i 70 XX w. – charakteryzuje przebieg interwencji sił Układu Warszawskiego w Czechosłowacji w 1968 r.
6. Przemiany społeczne i kulturowe lat 60.	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: kultura obrazkowa, rewolucja seksualna, feminizm, dzieci kwiaty, ruch hipisowski, pacyfizm, lewacki terrorizm, nauka społeczna Kościoła katolickiego, ruch ekumeniczny – wymienia wydarzenia związane z latami: 1962–1965, 1964 r., maj 1968 r. – omawia działalność postaci: Johna F. Kennedy’ego, Martina Luthera Kinga, Jana XXIII, Pawła VI – przedstawia główne przyczyny pojawienia się nowych tendencji w kulturze w latach 60. i 70. XX w. – prezentuje poglądy ruchów feministycznych w XX w. – opisuje walkę o równouprawnienie w USA – podaje główne założenia przyjęte na Soborze Watykańskim II
7. Mała stabilizacja	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: opozycja wewnątrzpartyjna, mała stabilizacja, „Kultura”, obchody Milenium Chrztu Polski, antysemityzm, Grudzień ’70 – wymienia wydarzenia związane z datami: marzec 1968 r., 7 grudnia 1970 r., 15–17 grudnia 1970 r.

	<ul style="list-style-type: none"> – omawia działalność postaci: Władysława Gomułki, Willy’ego Brandta, Antoniego Słonimskiego, Jacka Kuronia, Adama Michnika, Edwarda Gierka – wskazuje na mapie miejsca najważniejszych inwestycji gospodarczych z lat 1956–1970 – omawia stosunek władz PRL do inteligencji – opisuje pierwsze reakcje i działania tworzącej się opozycji – przedstawia okoliczności i bezpośrednie przyczyny wydarzeń Marca ’68 – wyjaśnia genezę Grudnia ’70 oraz opisuje przebieg ówczesnych wydarzeń – ocenia rolę Kościoła katolickiego w kształtowaniu oporu wobec władz PRL
8. Rządy Edwarda Gierka	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów i skrótów: Czerwiec ’76, KOR, ROPCiO, Wolne Związki Zawodowe, drugi obieg, konklawe, wiza – wymienia wydarzenia związane z datami: czerwiec 1976 r., 16 października 1978 r., czerwiec 1979 r. – omawia działalność postaci: Leonida Breżniewa, Edwarda Gierka, Richarda Nixona, Jana Pawła II – wskazuje na mapie: Helsinki, Radom, Ursus, Płock, Gdańsk – prezentuje okoliczności umocnienia władzy Edwarda Gierka – wyjaśnia genezę przemian gospodarczych w czasach rządów Edwarda Gierka, omawia przebieg tych zmian oraz ich skutki – podaje cechy ustroju politycznego i ekonomicznego Polski w czasie rządów Edwarda Gierka – tłumaczy, jakie były przyczyny zwiększenia siły opozycji antykomunistycznej w latach 70. XX w. – opisuje genezę, przebieg i skutki wydarzeń czerwcowych w 1976 r. – omawia rolę pierwszej pielgrzymki papieża Jana Pawła II do Polski
ROZDZIAŁ VI: EUROPA I ŚWIAT NA PRZEŁOMIE XX I XXI WIEKU	
1. Kryzys i upadek komunizmu w Europie	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: mudżahedini, talibowie, opozycja, KBWE, komitety helsińskie, Karta 77, <i>pierestrojka</i>, <i>glasnost</i>, Jesień Ludów, aksamitna rewolucja, Wspólnota Niepodległych Państw – wymienia wydarzenia związane z datami: 6 lutego 1989 r., 26 grudnia 1991 r. – omawia działalność postaci: Ronalda Reagana, Jana Pawła II, Michaiła Gorbaczowa, Vaclava Havla, Helmuta Kohla, Borysa Jelcyna – wskazuje na mapie: USA, ZSRR, NRD, RFN, Afganistan, Czechosłowację, Węgry, Bułgarię, Rumunię, Rosję, Litwę, Łotwę, Estonię, Białoruś, Ukrainę – określa główne założenia Aktu końcowego KBWE – przedstawia przejawy kryzysu ZSRR w latach 80. – prezentuje program reform Michaiła Gorbaczowa – wymienia przyczyny upadku komunizmu w Europie – podaje w porządku chronologicznym najważniejsze wydarzenia Jesieni Ludów – omawia proces rozpadu ZSRR, uwzględniając powstanie niepodległych państw w Europie
2. Polska droga do wolności	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: porozumienia sierpniowe, 21 postulatów, NSZZ „Solidarność”, OPZZ, stan wojenny, Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego, obrady Okrągłego Stołu, Komitet Obywatelski, lista krajowa, wybory czerwcowe, sejm kontraktowy – wymienia wydarzenia związane z datami: 1980 r., 13 grudnia 1981 r., luty–kwiecień 1989 r., 4 czerwca 1989 r. – omawia działalność postaci: Wojciecha Jaruzelskiego, Michaiła Gorbaczowa, Lecha Wałęsy, Jerzego Popiełuszki, Jana Pawła II, Tadeusza Mazowieckiego – tłumaczy genezę wydarzeń sierpniowych w 1980 r., przedstawia ich przyczyny i skutki – wymienia główne przyczyny upadku komunizmu w Polsce – podaje najważniejsze założenia porozumienia Okrągłego Stołu – prezentuje następstwa wyborów z 4 czerwca 1989 r.
3. Polska po 1989 roku	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: przemiany ustrojowe, hiperinflacja, reformy Balcerowicza, gospodarka wolnorynkowa, sejm kontraktowy, „wojna na górze”, wybory powszechne, lustracja, dekomunizacja – wymienia wydarzenia związane z datami: 4 czerwca 1989 r., 22 grudnia 1990 r., 1991 r., 2 kwietnia 1997 r., 1993 r., 2 kwietnia 1997 r., 1999 r., 2004 r. – omawia działalność postaci: Wojciecha Jaruzelskiego, Michaiła Gorbaczowa, Lecha Wałęsy, Tadeusza Mazowieckiego, Leszka Balcerowicza, Aleksandra Kwaśniewskiego – podaje główne założenia Okrągłego Stołu – prezentuje najważniejsze skutki wyborów z 4 czerwca 1989 r. – opisuje najistotniejsze przemiany ustrojowe, ekonomiczne i kulturowe w III Rzeczypospolitej – określa główne kierunki polskiej polityki zagranicznej
4. Europa i świat na przełomie XX i XXI wieku	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Grupa G8, euro, NAFTA, Al-Kaida, WTC, masakra na placu Tiananmen – wymienia wydarzenia związane z datami: 1991–1995, 1998–1999, 11 września 2001 r. – omawia działalność postaci: Władimira Putina, Osamy bin Ladena, George’a W. Busha,

	<p>Saddama Husajna, Aleksandra Łukaszenki</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie: Jugosławię, Serbię, Czarnogórę, Słowenię, Chorwację, Bośnię i Hercegowinę, Macedonię, Kosowo, Czeczenię, Afganistan, Irak, Chiny, Tajwan, Japonię, Koreę Południową – przedstawia przyczyny dominacji USA we współczesnym świecie
5. Wyzwania współczesnego świata	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: internet, telefonia komórkowa, komercjalizacja, popkultura, amerykanizacja, „globalna wioska”, antyglobaliści, tania siła robocza, protokół z Kioto, slumsy – omawia zalety i wady nowych środków komunikacji – wskazuje cechy współczesnej kultury masowej – przedstawia główne społeczno-gospodarcze problemy współczesnego świata – prezentuje zagrożenia ekologiczne współczesnego świata

VII PROCEDURY OSIĄGANIA SZCZEGÓŁOWYCH CELÓW EDUKACYJNYCH

A. PROPONOWANE FORMY KONTROLI ORAZ METODY OCENY OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

Formy kontroli osiągnięć uczniów:

- indywidualne (np. odpowiedzi ustne),
- frontalne (np. prace klasowe, kartkówki – kontroli podlega równocześnie cała klasa),
- kondensacyjne (większość klasy wypełnia zadania, kilku uczniów odpowiada lub pisze).

Metody kontroli:

- odpowiedzi ustne (rozmowy nauczyciela z uczniami, udział w dyskusji, dłuższe wypowiedzi na określony temat)
- kontrole pisemne (kartkówki, sprawdziany, testy kompetencyjne, rozprawki, zadania domowe)
- ćwiczenia praktyczne (np. sprawdzające umiejętność pracy z różnymi źródłami historycznymi, mapami itd.)
- referaty i odczyty (sprawdzające umiejętności pozyskiwania informacji z różnych źródeł, hierarchizowania ich, prezentowania własnych poglądów z użyciem logicznie dobranych argumentów, prowadzenia dyskusji)
- prace pozalekcyjne (udział w konkursach, olimpiadach, realizacji projektów).

B. KRYTERIA WYSTAWIANIA OCENY SEMESTRALNEJ.

Indywidualne ocenianie ucznia zostanie zapisane w sześciostopniowej skali.

Poziom wymagań koniecznych (ocena dopuszczająca)

Uczeń:

- ma niepełną wiedzę określoną w podstawie programowej,
- sytuuje najważniejsze wydarzenia w czasie i przestrzeni,
- rozpoznaje związki przyczynowo-skutkowe,
- przedstawia przy pomocy nauczyciela wyniki swojej pracy w formie ustnej i pisemnej,
- określa rodzaj źródła historycznego, odszukuje najważniejsze informacje w źródle pisanym.

Poziom wymagań podstawowych (ocena dostateczna)

Uczeń:

- ma niepełną wiedzę określoną w podstawie programowej,
- selekcjonuje podstawowe fakty,
- wiąże fakty w łańcuchy przyczynowo-skutkowe,
- odnajduje najważniejsze informacje zawarte w kilku źródłach pisanych, dokonuje ich wspólnej analizy,
- odróżnia fakty od opinii,
- przeprowadza podstawowe rekonstrukcje genezy, mechanizmów przebiegu oraz konsekwencji wybranego zjawiska z jednej płaszczyzny procesu historycznego,
- samodzielnie przedstawia wyniki swojej pracy w formie ustnej i pisemnej.

Poziom wymagań rozszerzających (ocena dobra)

Uczeń:

- ma wiedzę i umiejętności historyczne określone w podstawie programowej, potrafi się nimi posłużyć w typowych sytuacjach,
- analizuje i porównuje informacje zawarte w różnych źródłach,
- przeprowadza krytyczną analizę źródeł informacji,
- dokonuje wszechstronnej rekonstrukcji genezy, mechanizmów przebiegu oraz konsekwencji wybranego zjawiska historycznego.

Poziom wymagań dopełniających (ocena bardzo dobra)

Uczeń:

- ma wiedzę i umiejętności historyczne określone w podstawie programowej, potrafi się nimi posłużyć w różnych sytuacjach problemowych,
- analizuje i porównuje dane zawarte w różnych źródłach historycznych, potrafi je samodzielnie zinterpretować,
- zauważa rozmaite interpretacje wydarzeń i procesów historycznych,
- samodzielnie ocenia postacie, wydarzenia i procesy,
- aktywnie wykorzystuje swoją wiedzę na lekcji i w trakcie zajęć pozalekcyjnych,
- formułuje problemy historyczne.

Poziom wymagań wykraczających (ocena celująca)

Uczeń:

- ma wiedzę i umiejętności wykraczające poza podstawę programową; zna literaturę historyczną, potrafi zastosować wiedzę w różnych sytuacjach problemowych,
- samodzielnie rozwija swoje zainteresowania,
- samodzielnie formułuje i rozwiązuje problemy historyczne z wykorzystaniem popularnonaukowych i naukowych źródeł informacji,
- startuje z sukcesami w konkursach i olimpiadach historycznych (zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 20 sierpnia 2010 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych [DzU nr 156, poz. 1046] finalistom lub laureatom olimpiad albo konkursów przysługują oceny celujące; jednak ze względu na ograniczony zasięg tematyczny programu pierwszej klasy szkoły ponadgimnazjalnej osiągnięcie sukcesu w olimpiadzie lub konkursie nie powinno decydować o ocenie celującej).

VIII SPOSOBY INFORMOWANIA O OSIĄGNIĘCIACH

Uczniów:

- Ustne uzasadnienie oceny
- Recenzje prac pisemnych
- Publikowanie wyników konkursów, prac uczniowskich
- Informacja zwrotna

Rodziców:

- Rozmowa indywidualna
- Udostępnianie prac do wglądu
- Korespondencja i rozmowy telefoniczne
- Świadectwo

IX KONTRAKT MIĘDZY NAUCZYCIELEM A KLASĄ

- Wymagania edukacyjne formułowane są na podstawie podstawy programowej.
- Stosuje się sześciostopniową skalę ocen.
- Każda ocena jest opatrzona komentarzem nauczyciela, ustnym lub pisemnym. Zawartością komentarza są wskazówki dla ucznia, w jaki sposób może on podnieść swoje osiągnięcia edukacyjne.
- Prace klasowe są zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem.
- Prace klasowe są obowiązkowe. Uzyskanie pozytywnej oceny semestralnej lub rocznej jest uzależnione od zaliczenia (uzyskania oceny pozytywnej) wszystkich sprawdzianów. Uczniowie, którzy z przyczyn losowych nie napisali pracy klasowej oraz ci uczniowie, którzy otrzymali ocenę niedostateczną zobowiązani są przystąpić do napisania II terminu w okresie nie dłuższym niż 1 tydzień od oddania przez nauczyciela poprawionych prac.
- Ściąganie podczas sprawdzianów, testów, kartkówek itp. skutkuje wpisaniem oceny niedostatecznej oraz uwagi za nieuczciwość.
- Jeden raz w semestrze uczeń może zgłosić nieprzygotowanie („np”) bez żadnych sankcji.
- Uczeń jest zobowiązany do noszenia podręczników i zeszytów na każdą lekcję. Zeszyt przedmiotowy jest własnością ucznia i jemu służy, nie podlega ocenie sposób jego prowadzenia.

- Pisemne prace domowe (referaty, sprawozdania, rozprawki itp.) uczniowie wykonują w zeszytach lub na oddzielnych kartkach, opatrzonej tematem pracy i podpisem. Prace muszą być napisane w czytelny i estetyczny sposób.
- Pisemne prace domowe uczeń jest zobowiązany oddawać w ustalonym terminie. Jeśli praca nie zostanie oddana, skutkuje to otrzymaniem oceny niedostatecznej.
- Prace uczniów są przechowywane przez nauczyciela, uczeń i rodzice mają do nich wgląd.
- Uczniom klas pierwszych w miesiącu wrześniu przysługuje okres ochronny (bez ocen niedostatecznych).
- W przypadku, gdy uczeń otrzyma ocenę niedostateczną na semestr jest zobowiązany nadrobić materiał nauczania w ciągu miesiąca od zakończenia semestru, a sprawdzenie wiedzy odbywa się w formie pisemnej (test sprawdzający).
- W przypadku, gdy uczeń otrzyma ocenę niedostateczną w wyniku klasyfikacji rocznej może zdawać egzamin poprawkowy. Egzamin poprawkowy jest przeprowadzany zgodnie z § 10 Wewnątrzszkolnego Systemu Oceniania. Egzamin poprawkowy składa się z części pisemnej (test wiadomości i umiejętności) oraz ustnej (odpowiedź na wylosowane pytania). Obie części egzaminu oceniane są zgodnie z wymaganiami PSO, a ocena końcowa jest średnią arytmetyczną części pisemnej i ustnej.
- Analogiczne zasady dotyczą egzaminu klasyfikacyjnego.

NARZĘDZIA I CZAS POMIARU OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW ORAZ KRYTERIA OCENIANIA

Pomiar osiągnięć ucznia odbywać się będzie według zasad pomiaru dydaktycznego (przy zachowaniu takich jego właściwości, jak: obiektywizm pomiaru, trafność, rzetelność i obiektywizm punktowania) za pomocą następujących narzędzi:

- odpowiedzi ustne (rozmowy nauczyciela z uczniami, udział w dyskusji, dłuższe wypowiedzi na określony temat)
- prace pisemne (kartkówki, sprawdziany, testy kompetencyjne, rozprawki, zadania domowe)
- ćwiczenia praktyczne (np. sprawdzające umiejętność pracy z różnymi źródłami historycznymi, mapami itd.)
- referaty i odczyty (sprawdzające umiejętności pozyskiwania informacji z różnych źródeł, hierarchizowania ich, prezentowania własnych poglądów z użyciem logicznie dobranych argumentów, prowadzenia dyskusji)
- prace pozalekcyjne (udział w konkursach, olimpiadach, realizacji projektów).

KRYTERIA OCENY POSZCZEGÓLNYCH FORM AKTYWNOŚCI UCZNIĄ

Ocenianie będzie dokonywane na podstawie skali obowiązującej w polskim systemie oświaty. Dopuszcza się stosowanie dodatkowych znaków plus (+) i minus (-) przy ocenach częściowych. Ocenienie będzie jawne, a wystawiane oceny – uzasadnione.

1. Sprawdzian pisemny.

W każdym semestrze przewiduje się trzy sprawdziany, podsumowujące przerobiony dział materiału. W zależności od zdobytych na sprawdzianie punktów uczniowie otrzymują następujące oceny:

celujący	95-100%
bardzo dobry	85-94%
dobry	70-84%
dostateczny	50-69 %
dopuszczający	40-49%

2. Tekst źródłowy, materiał kartograficzny, ikonograficzny i statystyczny.

Umiejętność analizy wymienionych źródeł informacji historycznej będzie sprawdzana przez udzielenie odpowiedzi na postawione pytania do jednego lub kilku zestawionych w całość problemową materiałów źródłowych.

3. Kartkówki 10 –15 minutowe są niezapowiedziane. Zakres ich treści obejmuje trzy ostatnie lekcje.

4. Odpowiedzi ustne.

Na ocenę odpowiedzi ustnej składają się: jej zawartość merytoryczna, argumentacja, wyrażenie sądów, ich uzasadnianie, stosowanie języka historycznego oraz sposób prezentacji. Dodatkowe pytania naprowadzające wpływają na obniżenie oceny.

5. Aktywność ucznia na lekcji.

Za poprawną odpowiedź, której uczeń udzielił podczas lekcji, jest przyznawany plus (+). Uzyskanie pięciu plusów skutkuje wpisaniem do dziennika oceny bardzo dobrej. Za pasywną postawę w czasie lekcji uczeń otrzyma minus (-). Pięć minusów powoduje wpisanie do dziennika oceny niedostatecznej.

6. Aktywność pozalekcyjna.

Za formę aktywności pozalekcyjnej uwzględnianej w ocenianiu uważa się udział ucznia w lokalnych imprezach i uroczystościach o charakterze patriotycznym.

7. Praca w grupach.

Praca w grupach polega na efektywnym współdziałaniu w zespole, planowaniu i ocenianiu własnego uczenia się, skutecznym porozumiewaniu się w różnych sytuacjach, rozwiązywaniu problemów w twórczy sposób. Będzie oceniana przez ucznia – jako element samooceny – oraz przez nauczyciela nadzorującego i sprawdzającego pracę grup.

8. Prace długoterminowe.

Oceniana będzie samodzielna praca długoterminowa ucznia – jak gromadzenie i dokumentacja różnych źródeł informacji historycznej, czytanie i twórcze wykorzystywanie literatury, korzystanie z wiedzy muzealnej, osiągnięcia w olimpiadach i konkursach. Za zwycięstwo w konkursie historycznym na szczeblu centralnym i uzyskanie tytułu laureata uczeń otrzyma ocenę celującą na zakończenie roku szkolnego.

Ocena semestralna i końcowo roczna jest uznaniowa. Wskaźnikiem do jej wystawienia jest średnia ważona obliczana przez system elektroniczny wg wzoru:

Typ oceny	Waga
Aktywność	50
Aktywność pozalekcyjna	80
Kartkówka	60
Konkurs	100
Odpowiedź ustna	60
Olimpiada	100
Praca klasowa	100
Praca pisemna	50
Praca w grupie	20
Referat	50
Prezentacja	50
Sprawdzian	100
Zadanie domowe	30
bz (brak zeszytu/podręcznika)	30
nbs (nieobecność na sprawdzianie)	100
np	0